

MB
129.811

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KRIZA-KÓDEX
1532

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KRIZA-KÓDEX 1532

A NYELVEMLÉK HASONMÁSA
ÉS BETŰHŰ ÁTIRATA
BEVEZETÉSEL ÉS
JEGYZETEKSEL

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
BUDAPEST

1988

RÉGI MAGYAR KÓDEXEK

5. SZÁM

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA KÉZIRATTÁRÁNAK
K 47 jelzetű kódexéről készült
AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KARA
MAGYAR NYELVTÖRTÉNETI ÉS NYELVJÁRÁSTANI TANSZÉKÉN

Az előkészítő munkacsoport tagjai
KOROMPAY KLÁRA, KOZOCSA SÁNDOR, MADAS EDIT

Közzéteszi, a bevezetést és a jegyzeteket írta

N. ABAFFY CSILLA

A MUNKÁLATOK AZ MTA ÉS AZ MM KUTATÁSI PÁLYÁZATÁNAK
KERETÉBEN FOLYTAK

BENKŐ LORÁND

vezetésével.

A kötet az Akadémiai Kiadó közreműködésével jelent meg.

ISBN: 963-462-180-5

ISSN: 0237-644X

Felelős kiadó: Benkő Loránd

Copyright: Bauer Károly

A szedést a Szövegfeldolgozó Iroda készítette.

KF. eng. sz.: 58536/1987

Színbontást és a nyomást a Ságvári Nyomda végezte. 88.0760

Felelős vezető: Mogyorósi György igazgató

87-3026 Pécsi Szikra Nyomda

Felelős vezető: Farkas Gábor igazgató

1989

A KÓDEX HASONMÁSA

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ÁLLAMOS KÖNYVTÁR

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Anno

1552

Entombed

Nekem kedves ottani
 barátom! Örökre hgy
 nélkülözhet jól meg
 monemü okok legelőn
 ebben az kis mardok
 könyvkelety megírán.
 Is a bokat me is olvad
 nagyszekester hanem pida

Kiis tuld a lokat siirioha
 mint haab p. Gost jol m.
 of Laxandot Tekat 600
 iganis 600000 v. 1881
 a lokokat 600000
 heikin 600000
 600000 600000

terdrec elwen ahetatossagal meg
mongya vala Es kemnya vala
meg tudnya cristusnak soklagos
lebegnek zavrat Es yme eg na
pon mykoron az fezoletnek ke re
clor ymadkoznek halla iltam fe
leletoe/hog ot eser ugg zaaz es
hatman ot lebek voltanak volna
kiket my veonk iclus cristus e n
bery nemzeselegert zenvedet Es
hog valaku es tizen ot ymadla
kas ezen ot my atvankval es
vgjan anny fawozleg marian
egyecemben mynden nap eg eg
estendeigalen aycatossagal n
mondana ezen kepen az este
be telwen Cristusnak mynde
lebet kowalt kepen idwylet

3
tiszolne Ennek felette valakij ez
ymadlagokat eg' eztendeiglen ayeta-
tollaggal meg olvalangya az o nem-
zetsegebol tyzen ot lelkék purgatori-
ombol k' szabadolnak. es tyzen ot
bynelek az o nemzetsegybol meg
fordulnak. es tyzen ot igazak az o
nemzetsegebol yo alapokban meg
tokellettetnek. Es o eloszor en-
nek okaert nyeri tokellességek
szerjét. es vezű minden byneynek
meg elmeretit es kesero cöredelme-
seget. es megtoltatom o nekij ad-
nom az en szent testemet tyzen arat-
nappal halalanak elotte. es az en
gyezhetetlenseges szent keresztam-
nak yegyét helyhezitem o elotte
minden ellenseginek alnoklaganak
ellené. valo segetsegre. Es meg

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

4
az en zereco anyammal az o lelke
nek elenben. es ott kegyelmelen
fogadom en hozzam. es vigzem
az orok életre. Amen.

Ezen kepen kezgyed el.

Meltoltassal engomet vram
ielus ceustus dychernom tegodet.
Engedj ennekorn erpt az te el
lensegidnek ellene.

Kezdetnek ymaran az
sent ymadlaagok.

Az ello ymadlaagt.

Adram Jchus
cristus. erek ea
esleg tegea zere
toknek. minden
eremeket es min

6
den keuanlagokat felöl mu-
lo. ketlegben esletteknek
erys remienleg. nyomorul-
tahnak igaz ydvoſſege.
Minden penitencia tar-
to bnyoſſeknek kegyes es
yrgalmaſſagos zeretnye.
ky te gyeneroſegydet val-
lad lenni embereknek fia-
wal. Emberere ydo be tel-
ven emberre lol. Emlekoſ-
zel kegyes Jelus mynden
gondolatydrol es belſo zo-
moruſagydrol kyket te 39

7
Letesodnek elejtől fogva em-
beri természetben és szűben
jelszól szenvedés és vallás az
te isteni elmeben. erektől
fogva el vegesített és meg-
szerezett ydvoztogás szenved-
ésidnek ydeye közel lewen
Emlékezzel kegyes János.
mindent somoruságidról.
és kesergésidről küket az
te lelkdobben tenen magad
bizonyságot tenni. vallad.
mikor mondád. somoru-
s az en lelkdob mind halálig.

Es mikoron az vtolso va-
 charan az te taner vanid
 nak az te bizon testget es
 vergdet adad. es labokat
 alazatoslian meg mosad.
 es edossen oket vigasztalad
 es az te el kszelgeto keno-
 dat meg mondad. Emle
 kszel kegyes Jesus min-
 den rettenetosszegodrol.
 somorusagodrol es fnydal-
 madrol kyket az te gyen-
 ge testodben az kereszt

9
fanak kennija elot en extem-
bingsert zenvedel mikoron
az olivetomnak hegyen
harom ymadsagodnak v-
tanna veros vereytek hol
latal es az te tolaydon ta-
netwanyodtol el arultatol
vala az te valasztot nepeydtol
fogtatol vala es az hamis
tanoktol midoltatol vala
az harom blyroktol hamys-
san iteltetol vala az valaszt-
tot varasban yerosalem ben

hűswetnek üdöjében. az te
 testodnek virágzó yfűvsa-
 gában artatlan karhoz-
 tatol vala. aróltatol vala.
 fogtatol vala. vonattatol va-
 la. társítatol vala. hagittatol
 vala. tulajdon rohadtól
 megfostatol vala. es üdögen
 rohakkal oltostatol vala.
 somejé es orcsád zerent be-
 fogdostatol vala. nyakon ve-
 rettetol vala. arczol chaptatol
 vala. es mezejtelen az ko

11
Laab hoz kötöztetöl vala.
kemenlegöllen oltoroztatol
vala. torviskekkal koronaz-
tatol vala. nadval feyed ze-
rent verettetöl vala es gye-
trettetöl vala. Egýeb sam-
lalhatatlan bosszúlagokwal
zagattatol vala. es faraszta-
tol vala. **E**d edösleges vram
Jehus cristus kerlek ken-
nyájdinak emlekgzetýert
es nyomorvlagidnak kij-
ket az te kerezt íadnak

6

kennyá elot zenvedel. az en
 halálomnak elotte aggyad
 ennekorn szívnék igaz to-
 redelmelleget. kőn hollata-
 soknak. kvé feget. sanak
 tysta gyónasat. melto kep-
 pen valo eleg tetelt. es myn-
 den bñnomnek tellyes meg
 bochanatyat. Amen.

Idvözleg kegelmelegos. v-
 ram Iesus cristus igrál-
 mas ennekorn bñgnék.

13
Mi atyánk
Aue maria
Wasodik
ymadsaag

Wram ihs xps
Anggyaloknak

igaz szabadsága es gyöngrö-
segöknek paradichoma.

Emlekezzel kegyös János
rettenetösségedről küket
zenwets vala. mikoron mind
az te ellensegid mykepen ke-
mensegos es ergos orozlanok
az o rettenetös es haragos
someykel meg kornyekoste-
nek vala. es hajaidnak sag-
gatasival. nyakadnak vere-
siwel. arczol ycelokkel. tazy-
tasokkal. es egyeb kemense-

15
gos. kegyetlenleges. es halha-
tatlan kenokkal es reitene-
tos verelegokkal tegodet so-
morgatanak. Ah edolleges
vram Jesus cristus mynemo
es mely nag' bozvsagokkal.
hatalmassagokkal karom-
lasokkal es gyotrelmekkel
teged illetenek. es minden
bozvsagos bezedokert. ke-
men verelegokert es kemen-
leges gyotrelmekert. kykkel
mynd az te ellensegid tegod

gyötrenek. kegy kerlek te
god kegyös Jêhus. hog zaba
deych meg engomet minden
lathatando es lathatatlan
ellensegümtol es agyad en
nekorn az te zarnyaydnak
arnyeka alat prok ydvol
segnek oltalmat lelhetnom
Amen *Idvolsleg dragalatos*
vram Jêhus cristus yrgal
mas ennekorn bynolnek
Atyank. Idvolsleg. m.

17
mýkoron az te teltodnek
hosszlagaban es selossege-
ben. az 9 akaratýok szerent
az keresztan 9 mýattok tot
forasokra eleg nem volnal.
Szerelmet. szerelm hog az te
szentlegos lebeydhez adanak
es eson kepen kegyetlengl
kgytelekkel tegod meg vona-
nak. es meg nyogtanak az
te keresztadnak hosszaga-
ra es selosslegere. vg hog az

te tagajdnak minden szor-
 kozeti meg szakadozának.
 Kerlek teqd edöslegos vram
 Jhesus cristus es te sentlegos
 es keferoslegos keresztan valo
 kenodnak emlékezetűert hog
 ag ennekom az te sent felel-
 medet es szerelmedet es bara-
 tymnak szerelmet. Amen.
 Idvosleg kegeslegos vram ihs
 xpūs yrgalmaz ennekom
 bynolnek. Mi atyánk. Ave.

Nyeggedyk
ymadlaag:-

Adram ihs xpo
grogke valo ky
ral' embgru nem

zetnek men nyűű orvosa.
 Emlekgzzel gyűgtrelmedrol.
 felalmedrol. te reűad valo
 űregűegrol. es te faűdalma-
 rol kűket az magas kerűt-
 fan fel emeltetűen. műndon
 lebes tagaűban szenvedel.
 kűknek eggik sem mara-
 dor vala eep alapatyűaban
 Annera hogű seműnemű
 faűdalom az te faűdalma-
 hoz hasonlatos nem lelet-
 tetnek. mert labayűnak

21
talpatul fogwa. az te fejed-
nek teteüglén nem volt te
benned eggesleg. sem az te
testodnek vala mely reze
seretlen. Es akoron myn-
den fájdalmidrol el felet-
közwen atyadat te ellense-
gidert kegyöslen ymadad
mondwan. Atyam bochas-
meg esoknek mert nem
tuggyak myt mywelnek.
Es te chvalatos kegyösle-
godert. szerelmedert. es yr

galmaflagodert. es az te ke-
 nodnak emlekgzetjert. en-
 gegyed ennekem engedelmes
 vram Iesus cristus hog' ez te
 kesergseges kenodnak emle-
 kgeti legyen minden en-
 bñneimnek telljes bochana-
 tya. es minden gonoszoknak
 el. tawozatya. legyen erdeggy
 haborgatasoknak es keserte-
 toknek ellene az en testom-
 nek es lelkomnek erosseges
 oriset es oltalom. Amen.

Idwosleg yrgalmasagos 23
pram. ac. pater nr. Ave. m.

otoduk sent
ymadlaag :-

Idram ihs xps.
orok fenoslegnek

tőkire felleghos atya isten-
 nek bölchelege. Emleke-
 zel az te somorvlagodrol.
 kyt az te szívedben akoron
 vallal mikoron az te isteni
 fengslegos felleghdnek tyko-
 reben meg latad az valasztot-
 taknak az te keseroleghos.
 kenodnak erdomebol men-
 nyorsagva valasztalokat.
 meg latad es az gonoszoknak
 halalatlanlagok myat meg
 veteloket. es az te őrgalmas

sagodnak melysegenek al-
 tala. kiywel my nekgnk el
 vezgt es keetsegben elgt by-
 nekeknek banatot yelgntel.
 es yelosol az yrgalmassag
 ert kyt az tolwaynak az
 keresztan yelgntel mond-
 wan. Na velem les pa-
 radichomban. Kerlek teged
 kegyes vram Jhesus cristus.
 en istenom. en teremtem
 es meg valtom hog' teegy
 yrgalmassagot en velem. es

aggjad en nekom súrnek
týsta tóredelmelleget. sanak
iggaz gyónasat. es búynoknek
melto penitenciájat es eleg
tetelt. es mótassad ennekom
ma es halalomnak orája.
idején kegyelmelleget es
yrgalmassagodat. Amen.

Idmosleg edollegos
vram. Jhus cristus ir
galmas ennekom búynol
nek. Mi atyjank Ave mar.
Hatoduk ymadssaag.

27
Dram iherpe
serelmetos kirat
es myndognostol
fogwa kevanatos
es gyangrolegos

barát. Emlékezszel az te ke-
 nodról künt vállal mikoron
 minden te barátidtól es el-
 merődtől elhagyattatván
 az magas keresztan mezei-
 telen es nyomorvltan függ-
 gel. es az te barátyd te elle-
 ned allanak. es egý vigas-
 talot sem lelhesz vala hanem
 csak az te eggyetelen szerel-
 metos anyádat sýz mariát
 az te halálodnak ýdeýen te
 elötted o lelkenek keferőse

geben hynseggien allot.
kyt as te taneſtvaniodnak
Janvsnak ayanlat. es adad
nekij as te taneſtwanijodat
te helygadben fſyvl mondvan.
Assonyalat. yme as te fiad.
es as taneſtwannak vizont
yme ate anyad. Kerlek te
god kegyſſeggs vram Jſus
cristus. as tornek fſay
dalmaert. kij akoron azo
szivet altal folya. seggedel
met teeg ennekym minden

nyomorvlagimban. ellen
 segos dolgaimban. beteg
 legimben. soklegimben
 sorgalmatollagimban.
 banatimban. es en testi
 es lelki sanyarvlagim-
 ban. es agy ennekom vi-
 datmsagot mynden nemg
 haborvlagimnak ideien. Ame.
 Idvoszleg kemanatolla-
 gos vram Ihs xps ir-
 galmas ennekom bynel.
 Mi atyank. Idvoszleg. m.

Hetedyk
ymadlaag:

Drumths xps
gygnorolegne
koronaya bo

doglagnak kente. vigas
 találnak kveteye es el fog
 hatatlan kegyosslegnek
 eredety ky as te belso szerel
 mednek kywanatossagabol.
 az keresztan fygwen mon
 dad. Somehozom emberi
 nemzetnek idwosseget. ger
 gessed kerenk az my kywa
 natossagynkat mynden.
 tokelletos dologra. es az tel
 ti kywanatossagnak som
 yfagat. es emberi. es es

velagi szerelmeknek ele-
delit es borsgolagat mi-
bennek myndognostol
fogwa meg hydegeyched
es olchad: Amen.

*Idmosleg gyongroslegos
vram iesus cristus ir-
galmas ennekem
bnyosnek.*

*Aty atyank ky vagy.
Idmosleg Maria malaszt.*

Harolcsadik imadsag.

Wram ihs xps
te benned hi
wolknek ygaz
vilagosaga zy
weknek orok

35
edősleget és vigasztalást. és
elűnének nagy gyöngöröslé-
sz és csetnek és meregnek
keferegegyert hűt mi erőt
tónk szenved. és az kereszt
fán halálodnak ydeien kő-
tolad. Engedgyed mýnekönk
nyomorvlt býngsóknek az
te sent testodet és vergdet
mýndon ydoben és yelosól
halálónknak ideyen testönk
és mi lelkonknak. or-
vosságar. vigasztalásara és
idvosslegere meltan vehetngnk.

es engeggied mý nekönk
hog' azoknak. es egúeb te
idwosleggs zentségidnek
melto vetelmenyeben vgy
grýstelliönk es oltalmaz
tallionk hogý legýenek
mý nekönk az te fellegod
elot valo edelleggss yelonel
ben. tokkelletos batorsagra. amr.

*Idwosleg engedelmeslegos
vram ihs xps yrgalmas
ennekqm byngolnek*

Mi atyánk. Idwosleg má.

37
Kylencsedyk
ymadlaag.

Wram the xps
hatalmas yozag
es elmeij vigalag

Emlekosszel somorvságod-
 rol es kenodrol kyt zenve-
 del az keresztan my ertok
 mykon az te halalodnak
 keserosegeert es lidoknak
 nag mevetelokert. karom-
 lalokert. es bozsv tetemeny-
 ekert. nag fel zowal es keny-
 wes zomokkel tegodet vg
 mynt az te istem atyadtol
 elhagyattattat kalytaltal
 mondwan En iltenom.

39.
En istenom de mÿert ha-
gÿal el engomet. es zomo-
rvisagodert alazatoson herlek
kegÿos Jesus mastan es en
halalomnak mÿnden zo-
morvisagaban ne hagÿ el
engomet en vram istenom

Amen.

*Idwosleg kegÿellegos
vram ielus xps ñrgalmaz
ennekam byngolnek.*

Mi atÿank. Idwosleg maria.

Tÿsedyk ñmadsaag.

2 Dram Iesus Cristus
kezdet es vegeset. egyjelleg
es yozag mynden kosepben
kezdet es veg. Emlekozzel
hog az te fejednek teteyetol
fogva. mynd az te labaid
nak talpayglan te magadat
my ertok az kennak vise
ben el mereyted. az te sebyd
nek selosegeyert. hosszlaga
ert. nagylagaert es sokala
gaert. taneych meg engom
kegyos Iesus igaz zereket

altal grýznom az te nagy
parancholatidat. es veegý ky
enggommet az te zerel med ben.

Amen. *Idvözleg bolchde
ggs vram ihs xpüs 21*

Mi atjank. *Idvözleg maria
Ijeneggyedyk ymadlaag.*

*Dram ihs
cristus fel
segos yozag.
az te zennid.*

nek grok bodoglaq. veghete
tlen yrgalmallagnak mely.

43
sege. kerlek tegged az te sebe-
idnek melysegeert kyk az
te testodet. es belso tetemey-
dek dnek veleget által iarak
hog engem nyomorvlt by-
nost sok fele byngkben el-
bvrultat reych el az te sebe-
idnek melysegiben. az te
haragodnak elotte miglen
el mvelyk vram iesus az te
haragod. es adallek enne-
kem az te irgalmassagod
Amen. Idwosleg hatal-
massagos vram iesus. 22.
Mi atyánk. Idwosleg ma.

Tyzenkettodik
ymadlaag.

Adram ihs xpus
egyeslegnek egye
szerelemnek erok

45
sege. es orokke valo igaz
sagnak tukore. Emlekos
szel samlalhataatlan sebe
idnek sokasagarol kykkel
tetedtől fogva mynd tal
padding meg lebeszltel vala.
Es az kegyetlen es az al
nok kydoktvl meg saggat
tatot. es szentleges veroddal
meg verosegytetot valal mel
kenaydnak nagy voltat.
az te igaz szerelmedbol.
sziselegos teltodben mi
ereonk senvedel. O kegyes

Iesus cristus. mŷt akartal
 volna egŷebet tennŷ avag'
 mŷt tehettel volna kŷt nem
 tettel. kerlek keggŷes iesus
 ŷrd meg az te dragalatos
 vereddel az en ŷŷvembem
 mŷnden lebeŷdet. hog' azok'
 ban olvassam es ŷntellem
 emlekgŷni az te kenodrol.
 es szerelmedrol. hog' az o
 emlekgŷetok mŷndenkoron
 legŷyenek az en ŷŷvemmnek

17
re'itek helyeben es hog
az te kenodnak bana
t'ya naponkent en ben
nem v'yetassek es szerel
med o'regboltessek hog
hala adal'ban es d'jche
retben mynd eletomnek
vegeyg sonetlen megg
maradhallak myg nem
yvtok te hozsad mynden
yoknak es wygalagok
nak tellyes es kewanatos

kenchehez. kyt ennekpm
meltoltassal engedny
edolleges Jesus cristus en
eletemben. Amen.

*Idwezleg fenelleges
vram Jesus xpus. .ii.
yrgalmaz ennekpm
bunelnek. Amen.*

My atyank ky wag
Idwezleg maria .ii.

*Iyzenharmadyk
ymadsaagh.*

Wram Ielus
xp̃us. erollegos
oroglan. halha-
tatlan es gypoz
heteelen kyrat

Emlek yssel te faydal
madrol es kenodrol kyt
zenvedel mykoron sywed
nek es teltodnek ereye.
myndenestel fogwa el
fogyatkosanak. es le hay
tot fewel halalnak nag
kennyawal mondad. meg
tokelletteret. Es te fay
dalmadert es kenodert.
alasatoson kerlek enge
delmellegetes vram Iesus

57
cristus yrgalmas enne
kem. es teegy segedelm
et mostan es en eletom
nek vtolso elvegezetinek
ideyen. mykoron az en
lelkem meg somorvlt
lezen. es meg haborvlt a
tyk. Amen.

*Idvezleg nemelleget
vram Iesus xp̄us. 2a.*

My atyank ky wag.

Idvozleeg Maria.

Tizen negyedyk.

VL. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Drám Iesus xp̄s
felleghos atya ist
ennek eggyetlen
egy fya dychosleg
nek fenollege. es

53
atya istennek allatya
nak abrazatya. Emle
közzel az te buzgosagos
ayanlasodrol kywel sent
atyadnak az te lelködet
nagy fel zowal ayanlad
mondwan. En sent a
tyam te kezeden ayan
lom az en lelkömet. es le
haytot fewel meghalaal
es az keresztan was segek
közöt fuggel megzagga
talot. meg tőrettetot. es

meg holt testoddal. verrel
folyo sebeyddel. herwadot
orczaival. holt synnel.
tonyfskekkel altal vereret
fewel. ky nyoytot kezek
kel. ky terijesztet karok
kal. ky terijesztet es meg
sakadot erekkel. te yrgal
mallyagodnak ky nyilatko
sot tagaywal. kenijwes es
homalyos szemekkel. meg
nyilt saywal. altal oklel
tetot oldallal. meg rontot

es meg sebheter zywel.
kybol mynekonk tama
da prokke valo bodogslag
nak kvt feye. mely kvt
feböl keresztien egyház
nak heet sentlegy my
nekenk zarmaznak.

Ed kegyelmessége
vram Jelus cristus ku
ellyen nagy kenokban
az te sentleges es arta
tlanlagos testodet my
ertönk bñesekert. kefe.

roſſeges halálra adad.
es az te ſzent lelke det.
mýnekeink nyomorvlt
býneſeknek meg valta
ſonkra az keresztſan fýg
wen keſerőſegőſen kü
erezted. Ez te dragalatos
es artatlan halálodert.
es az te ſzent keresztfa
nak hatalmaert. kerlek
teged vram Ieſus xp̃us.
ýrgalmatlanságoknak atya

57
es zentoknek hatalmas
lagos kiryalya. batoreych
engomet pokolbeli erdeg
nek. es vylagnak. es tel
tomnek ellene allanom
hog es vylagnak meg
halwan te nekod ellyek.
es halalomnak vtolsó ora
yan fogagjad az en te hos
sad menp es fordult sam
kivettetot es sarandok
lelkomet. Amen.

Idwoslegy yozagoes
vram Iesus cristus
yrgalinas ennekom
binesnek. Amen.

My atyank ky wag.

Idwoslegy Maria.

Tyzen otodyk
ymadlaach:

Udran Iesus
xp̄us. byson es
termo zolo ve
zso. Emlekoz

60
zel te bewlegos es kű folyo
zent verodnek hollalarol
kűt te az te testedbol mű
kent az meg nyomot szol
febol oly bewon kű ontal
műkoron keresztan az
latot tenen magad nyo
mad. es az vűtesű czvcsa
wal te oldaladat meg
oklelwen műnekonyk veert.
es vűzet adal. vgy hoggy
chak egy choppenet veer

62
te benned sem marada.
tahat az vtan meg azal
mykent myrranak azsz
ol aga magallagban fel
fyggesztetwen. es az te gyo
noro testod meg herwada.
es te belydnek nedwellege
meg sarada es te tetemyd
nek veleye meg fonyada.
es te dragalatos sent ve
rodnek ky ontasaert. es
te keserossego kenodert.

es halálodert. es mynden
te szentseges lebeýdert. ker
lek tegodet edösseges vram
Jesús crístus lebhelled meg
edöslen azen süvemet as
te szentseges lebeýdvel. es
geryez meg engomet as
te szerelmelben. hog pe
nytenciának es szeretet
nek könyv hüllatast le
gyenek ennek om kenyé
reým eýel es nappal. es

43
fordehad engomet te hogz
sad myndonostol fogywa
hogz az en zuwem legyen
teneked orok lakodalom
es kedwes. Es az en nya
galagom es syralmnak
wolgyeben legyen neked
kellemetos. es az en ele
tomnek vegezety oly dy
cheretos hogz es eletnek
vtanna en vram Jesus
cristus zerety vram. en

22

gedelmec vram Irgalmas
vram. seep vram ielus
cristus elo iltennek sent
fya. myndenhato atyanak
sent fya. es seplotelen szs
Marianak fya erdom
lyelek teggedet latny. es
dycher ny. mynd az te sen
tyadel egyetomben orok
kol orokke. Amen.
Engegyed lenni en
vram ielus cristus

Idvezlegy meltsagos
vram iesus cristus yr
galmas ennekem bñel
nek. Amen.

My atyank ky wag
Idvezlegy maria:

Ez sent ymadlagoknak
ayetatollaggal valo el
ayamlala.

6
Es ayanla
sokat. es es
ymadsago
kat ayanlom

teneked zerelmes vram
Jesús cristus. es adok te
neked mertekletlen. es
veghetetlen valo nagy
kala adasokat te sentle
ges sebeydert. es az the
dragalatos sent verod
nek hullasaert. es the

62
dychosegoes es kegyelmes
kynodert. es keferosegoes
sent halalodert es mynd
te zamlalhatatlan es
vegghetetlen nagy lok go
ayandokydert kynket
nekem attal te aldot sent
segoes es edosegoes newed
nek dycheretyre. dycho
segere mynd orokkol
orokke. Amen.

Es kowetkozendo
 ymadlagot valaki meg
 mongya mynden napon
 Ioha el nem karhosyk.
 es ha karhosatra valo
 leend purgatoriomra
 valtosyk a ken ha ke-
 deglen purgatoriomra
 valo tihet mynden ken
 tol meg szabadultatyk.

Es az ymadlagh.

yo ielus. **D**
kegyelmelle
ges ielus. **O**
szs marianak
Sent fya ielus tellges őrgal
massaggal es kegyelmelle
gel. **O** edes ielus az te nag
őrgalmassagod szerenth.
őrgalmas ennekom. **O**
kegyelmelleges ielus ker
lek tegodet az te dragala
tos sent wexodert kyt my

70
erettönk bűnösökert az
magas keresztanak ol-
taran küöntal hogu
mollad el minden en
alnokságomat. es neez
en reuam teged alazato-
son onszolora. es ez ielus
newet kayaltora **D**
yo ielus. **D** edolleges
ielus. **D** meg batoren
to new ielus. Mycho
da az ielus. hanem chak

71
ydwoseyto. **D**yo ihs
az te sent newedert yd-
woseych engomet hogu
el ne vezsek kyt te sem-
mybol teremttel. **D**
yo ielus ne wezellon en-
gomet az en alnoklagom.
kyt teremte te yowoltod
O edes ielus esmeryed
meg a my tyed es el mol-
sad azt a my idegen. O
kegyelmes ielus yrgal.

mas ennekem myg va-
 gyon irgalmaslagodnak
 ydege. es ne karhoztal el
 engem rettetes ytele-
 todnek napyan. my ha-
 szon lesen en bennem ha-
 en le zallok az orok halal-
 ra. Az holtak tegedet
 nem dychernek sem my-
 nd azok kyll pokolra
 zalnak. O szerelmes ie-
 sus. O edos iesus. O ke-

73
gües ielus. **D**ielus engeg
engemet az te valasztottajd
közben mennem. O yo
ielus ydrossleg te benned
remenkodoknek. O yo ihs
idrossleg te benned hívok
nek. O yo ielus vigallag
te benned búzoknak. O yo
ielus minden búzoknek
kegyes meg bochatoya. O
yo ielus szs marianak
sent fia ewe en belem

74
sent szerelmét. tiszta
got. alázatosságot. hoggy
en teged teljességgel
szerethesselek es te benned
dichet kedhessem magnd
örökösi örököse. Amen.

Es kowetkozendo
ymátságot sent Tamás
doktor szorította azso
nyonk mariarol:

LX. & duo CC. Super addita millia
Tot fectur Christus pronabis Viel
nova passus

Hodogslagos es edol-
legos zys maria isten-
nek sent annya kegel-
meslegel tellyes felse-
gos kuralnak leanya
angyaloknak azsonya.

mynden hyw korostye
 noknek annya. te kezuel
 mellegodnek kebeleben
 ayanlom ma es en eletom
 nek mynden napyaban
 en lelkomet es teltomet
 mynden mywelkodeti
 met. gondolatymat. ky
 wansagymat. akaraty
 mat. beszedy met. es myn
 den eletpmet. es az en

77
eletomnek veget. hogy
az te erdomodnek myatta
szerestellenek yo vegre. az
te sent fjadnak akaratiya
serent. leegy ennek om
Oh asszonyom segodelmem!
es vygasztalom az ag
ellensegnek es mynden
en ellensegymnek haloy
es lefelkodeli ellen. es
kerlek hogy ennek om

te meltatlan szolgáló le-
 anyodnak néryed myn-
 den bűnemnek bocha-
 natyát. es meltaltallal
 nyjernű ennekom ma-
 lastot hoggy kűvel eről-
 ten en ellene alhallak.
 ez vilagnak. telstomnek.
 es ordognak kesertetinek.
 Es hoggy erőssen valo
 zandekom legyen to-

77
wabba nem vetköznye
es az te szolgalatodban.
es az te edös fyadeban
vegig megmaradhat
nom. kerlek teged es
meg oh en azzonyom.
hogy nyery ennekom
byzony engedelmesseget.
es zuvemnek alazatos
sagat. hogu byzonsag
gal meg elmeryem ma

gamat nyawol'asnak. es
 gyarlo bynosnek nem diak
 valamij yo mywelkodo-
 ket tennye. de meg az so-
 netlen valo kesalkodalok-
 nak es ellene allany. az
 en teromtemnek malaz-
 tyawal es segodelmewel
 es az te segodelmeddel.

Nyeryed torvabba enne-
 kom Oh edes azsonyom

87
testnek es en elmemnek
örök tisztaságat. hogy
tiszta szívvel. es tisztála-
gos testel tarthassam
meg az te szerető sent
fiadnak akaratját. Nyerj
ennekém annak vtanna
Oh en edös azsonyom. sent
szeretetőt. hogy az te zere-
tő edös fiadat miy vronk
iesus cristult telljese

zywemmel szerellem.
 es en baratomat az vr
 istenert. vgy hoggy az
 o yawokon orolyek.
 es gonozokon banko
 gyam. senkinek o my
 voltat meg ne vtedyam
 es senkit meg ne vta
 lyak. awagy vakne
 roseggel ne itelyek sen
 kit en zywemben. lelky

yozagomai es erdymem
 vel magamat fel ne ma-
 gastallam. es kerlek
 teged Oh irgalmallag-
 nak kiralne azsonya.
 hog az te zereto fiadnak
 felelmet es zerelmet
 myndenkoron en szivem
 ben tarthallam. es an-
 ne sok ayandokodrol-
 nem en erdymomert. de

az o yo voltabol adattak
rul myndenkoron halat
aggyak. es az en byne
ymrol tizta gyonalt. es
igaz penitencziat. hog
nyerhellem az o yrgal
mallagat es malasztjat.
kerlek hog az en eletom
nek vegen te eggyetlen
egy anyam. menyorszag
nak kapuya. es bynelek
nek szoloya engomet

az te megtatlan szolgáló
leányodat az kőpöztűen
híttől el ne haggy távoz
nom. de az te nagy kegyel
segedből ennekorn leeggy
seggedelmem az en halalom
nak p ydegen. es az po
kolbeli szelletőktől oltal
maz meg engemet. es hog
az te szent fiadnak kőn
nyabol. es az te esedőze
sodból yo remenséget

vevren: az o zeretiben
 es tizedben molyam ku
 ez wylagbul. es engomet
 az prok ydmollegnek utan
 ygasgas. Amen.

Ezer ot száz harmyné
 ketöd ezentöben ez
 konvechket vegeztem
 zent priska napyan
 frater pal Szalai
 predicator sorsebelu

M. ACADEMIA
 KONV. TARA

KRIZA-KÓDEX

1532

OSZK

BEVEZETÉS

A Kriza-kódex magyar nyelvű imádságos könyv 1532-ből, mely Garay Pál domonkos szerzetes keze munkája. Jelenleg a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Kézirattára őrzi a „Magyar Codexek” elnevezésű gyűjteményben K 47 jelzet alatt. Korábbi jelzete: Magyar Codex kis 8° 14. volt.

1. A kódex leírása

A kódex anyaga jó minőségű pergamen. Mérete a lapszélen 130, a kötésnél 131×82 mm. Terjedeleme 43 fólió, azaz 86 pagina. Eredeti számozása, ívjelei, őrszói nincsenek. Modern ceruza-írással a felső külső sarokban paginaszámozást, a jobb alsó sarokban fóliószámozást találunk.

A kódex 7 ívfüzetből áll. Mindegyik hat leveles, kivéve a második ívfüzetet, amely nyolc leveles volt. Ebből hiányzik egy fólió: a 8. és 9. levél, vagyis a 16. és 17. lap között. A megmaradt csíkot valószínűleg a múlt századi újrakötéskor ragasztották a 17. laphoz. A kódexnek ez az egy, mindkét oldalán szöveget tartalmazó levele hiányzik.

A kódex fekete és vörös tintával írt bastarda. Az írásképpen a 47. laptól változik az ρ írása. Míg eddig a scriptor az o második ívéből húzta a mellékjelet, ezután következetesen az első ívből indítja. Megváltozik a palatális mellékjelek vesszője is. Az egész írástükör lazább, ritkábbak a sorok, kevesebb és nagyobb betű áll

egy sorban. A 47. lap előtt szókezdő helyzetben mindig *v* áll, később a *w* is előfordul. Mindezek ellenére a kódex első és második részének írása annyira hasonló, hogy valószínűleg egy kéz munkája (bár az sem zárható ki teljességgel, hogy két külön kéztől származik). A scriptor, mint az utolsó oldalon található kolofonból tudjuk, Garay Pál domonkos szerzetes. Az írástükör egyhasábos. A sorok száma változó; a 2. és 3. lapon 18, 19 sort, a kódex többi részében 10 és 15 közötti sorokat találhatunk. A változó sorszámok miatt az írástükör mérete is ingadozik 90–100 × 53–55 mm között.

Kódexünk gazdagon díszített. Az alapszöveg feketével írt sorai közül az imádságok kezdetét és végét a scriptor vörös írással emeli ki. Valamennyi ima elején a teljes oldal díszítve van reneszánsz ihletésű növényi ornamentikával, mely gyümölcsökkel, magot szemelgető madarakkal egészül ki, egy helyen pedig, az 5. lapon két hold alakú arcot találunk. Az arany lécek mellett a díszítés a vörös, kék, zöld, sárga és a szürke vagy barna hatású fekete színeket használja. A díszített oldalakat a következőképpen csoportosíthatjuk. A legtöbb esetben egész oldalon körbefutó növényi díszítés található két arany léckeret között. Középen nagy, díszes, növényekből kialakított *O* iniciálé van pár sornyi szöveggel: az 5., 13., 19., 27., 31., 34., 37., 44., 49., 52., 59. lapokon. A 40. lapon ez a keretdísz szöveg nélkül, közepén növényi ornamentikával áll. A 42. lapon csak belső arany keret van, benne *O* iniciálé és szövegsorok. A növényi díszítés nem fut körbe, csak a bal oldali lapszélen és alul látható, sajnos a körülvágástól megcsonkítva. Csak a bal oldalon áll növényi díszítés arany léckeretben a 66. lapon, mellette *E* iniciáléval a szöveg sorai állnak. A 69. lapon az

O iniciálé mellett aranylécek nélküli növényi díszítés csak a jobb oldalon, a 75. lapon a jobb oldalon és alul van. Mindkét lapon a díszítésből sokat levágtak. A 65. lapon nagy, növényi záródísz található. A folyamatosan írt szöveg mondatkezdő nagybetűit a scriptor gyakran díszítette azonos színű, vékony tollvonásokkal, és időnként sorkitöltő díszként hullámvonalat rajzolt.

A kódex mai kötése az Akadémiára kerülése után, a XIX. sz. közepén készült, aranyozott egész bőr kötés. Ekkor újrafűzték, elejére, végére halvány szürkés-kék üres papírlapokat kötöttek. Utolsó levelének jobb felső sarkát pergamennel kiegészítették. Barna lapszélei nem utalnak múlt századi körülvágásra, így az írásképek hiányai (a 41. lapon felül *Iesus* nagy *I* betűjéből, a 42. lapon a keretdíszből, a 45. lap tetején a *valo l* betűjéből, a 69. és a 75. lapokon a díszítésből) lehet, hogy még az eredeti kötéskor történt körülvágás nyomai.

2. A kódex története

Kódexünk utolsó, 86. lapján találjuk a kolofon szövegét: *Ezer qt zaaz harmýncz kettqd eztendqben ez kpn-wechket vegeztem zent priska napýan frater pal Garay predicator zprzetbely.* Ebből megtudhatjuk, hogy a kódex írását Garay Pál domonkos szerzetes 1532. január 18-án fejezte be. Bizonyára valamelyik magyarországi domonkos férfikolostorban, ahogy tartalmából látható, domonkos apácák számára készült az imakönyv. Kódexünk sorsáról, arról, hogy hol és kik használták először, és merre vándorolt az évek során, semmit sem tudunk.

A kódex első oldalát a scriptor üresen hagyta, feltehe-

tően utólag akarta volna a teljes lapot kitöltő díszítést megrajzolni és a szövegkezdő néhány szót középre írni. Ezen a lapon XVII. századi írással írásképeben elég rendezetlen, latinnal kevert magyar ajánlás áll. A 74. lap alján, ugyancsak későbbi, de valamivel szebb írással a kódex 2. lapjának – talán ugyanezen kéztől fekete tintával jelölt – 7–10. soráig terjedő magyar szöveg latin fordítását találjuk, benne az 5465 hibásan írva. Idegen kéztől ered még a 60. lap alján egy Sz betű, a 2. és 3. lap fekete aláhúzása és keretezése. A 26. és 62. lapok alján pedig fordítva írt, talán később kivakart két és három sor sejthető, melyekből semmit sem tudtunk kiolvasni. Mindezek az idegen kézjegyek nem adnak eligazítást a kódex további sorsára vonatkozóan, nem fedik fel későbbi tulajdonosait.

A kódex felfedezése után nyomozva először egy 1853. márc. 9-én kelt TOLDY FERENC-nek írt levelet találunk. (MTAK Kézirattára, Magy. Irod. Lev. 4-r. 79.) Ebben írja KRIZA JÁNOS: „Jelennen pedig egy nagy ritkasággal kívánám meglepni Kegyedet, egy frater Garai predicator zörzetbelő által ezer öt zaaz harmyntz kettőd ezten-dőben végezett Könyörgéses könyvvel.” KRIZA JÁNOS, aki székely népköltészeti gyűjteményéről, a Vadrózsák-ról ismert, 1841 óta levelező tagja az Akadémiának. Az 1850-es években Kolozsváron unitárius lelkész és tanár, majd 1861-től püspök. Mint főntebb idézett levelében írja, egyik tanítványától tudta meg, hogy „özvegy Kis Lajosné Asszonyságnál sok régi könyvek vagynak”. A tanítvány hozta el mutatóba KRIZÁNAK a mi kis imád-ságos könyvünket is, amit ő azonnal felküld TOLDYNAK, és a megszerzéséről is tudakozódik. „Én küldöm lopvást Kegyednek két három hétre, vizsgálja meg, s ha szükség

másoltassa le. Az eredetit nem tudom meglehetne é nyerni; bármi nagy árért sem adná most épen az írt özvegy... a' mint hallom, Döbrentei sokat próbálta volt megnyerni a néhai birtokos Kis Lajos urtól..." Tehát már DÖBRENTAI GÁBOR is tudott a kódex létezéséről, vajon látta-e, ismerte-e tartalmát, ennek nyomát sajnos nem találtuk. Erre utalhat TIMÁR KÁLMÁN cikkében (MNY. XXXVIII, 307). A DÖBRENTAI halála utáni, 1851. május 10-i osztályülésen TOLDY a nyelvemlékek gyűjtésének folytatásáról számol be. TIMÁR szerint a lemásolandó művek között említi kódexünket. A kisgyűlések ez évi jegyzőkönyveinek sem kézírataiban, sem kinyomtatott formájában azonban a kódex nem szerepel. Először az 1853. április 11-én tartott kisgyűlés jegyzőkönyvében (M. Acad. Ért. XIII. év. 1853. 53-4) találkozunk vele, ahol TOLDY FERENC bemutatja az 1532-ben készült kódexet, ismerteti tartalmát, írását, hiányait. Kéri, hogy Kriza-kódexnek nevezzék, és benyújtja a kódex másolatát, melyet az akadémia írnoka, Ring Adorján készített. A másolat az MTAK Kézirattárában ma az Ms 901. jelzet alatt áll. Előkötve TOLDY FERENC sorai, melyek megegyeznek a jegyzőkönyvben megjelent szöveggel. Itt írja még azt is TOLDY, hogy a másolat márciusban már elkészült. Mint a KRIZA JÁNOS március 9-én írt levelén szereplő érkezési dátum bizonyítja, TOLDY március 20-án kapta meg a kódexet, és azonnal ki is adta másolásra. A kisgyűlésen való bemutatás után visszaküldhette KRIZÁNAK, aki az 1853. június 3-án kelt levelében (MTAK Kézirattára, Magy. Irod. Lev. 4-r. 79.) már arról számol be, hogy az özvegy serdülő fiaitól sikerült 18 forintért az Akadémia számára a kódexet megvennie. „A' codexet kapva a

Tekintetes Urtól, ki sem mertem adni kezeim közül...” Így az imakönyvet újra visszaküldte TOLDYnak. Ugyan-ezen év decemberében kódexünk az Akadémia könyvtárába kerül, mint azt a következő irat bizonyítja, amelyben a kódex évszáma sajnos helytelenül szerepel. (MTAK Kézirattára, RAL 113/1853.) „Kriza János acad. tag az 1536-ki, hártýára írott, ima-codexet a nm. Elnök úr által ajánlott 18 fton megszerezvén s beküldvén, annak kirendeltetését s Hunfalvy Pálnak, ki e végre Kriza ur által megbízott, kifizetését kéri Pest, dec. 3. 1853. Toldy F. titoknak – A’ főpénztárból kifizetendő Teleki – A’ codexnak a’ könyvtár számára, s árának 18 pftban Kriza úr kezéhez küldés végett átvételét, elismerem. Pest. dec. 3. 853 Hunfalvy Pál akad. könyvtárnok.” Az 1854. január 9-i kisgyűlésen TOLDY FERENC felsorolja az előző évben lemásoltatott tíz kódexet. Köztük a 6. pontban szerepel a Kriza-kódex tévesen 1566-os évszámmal (M. Acad. Ért. XIV. év. 1854. 19). A kéziratos jegyzőkönyvekben is tévesen 1536 áll.

TOLDY FERENC javaslatára már azonnal az előkerülés, lemásolás évében, 1853-ban Kriza-kódexnek nevezték el. Erre emlékezik hálásan KRIZA JÁNOS egy későbbi, 1861. december 29-i TOLDY FERENCnek írt levelében: „...Nagyságod kegyeskedett az én nevemet egy régi codexxel örökíteni...” (MTAK Kézirattára, Magyar Irod. Lev. 4-r. 79.). A kódex első és eddig egyetlen kiadására 1874-ben VOLF GYÖRGY Nyelvemléktárának II. kötetében került sor.

3. A kódex tartalma

A Kriza-kódex, mint már említettük, bizonyára valamelyik magyarországi domonkos kolostorban készült domonkos apácák számára. Ezt bizonyítják a kódexbe válogatott imádságok. Így Szent Brigitta 15 imádsága, mely közkedvelt volt az apácák között a középkorban. Női használatra utal az utolsó imában kétszer is előforduló *te meltatlan zolgalo leanyjod* kifejezés is.

Kódexünk imádságokat tartalmaz. Elöl Szent Brigitta 15 imája áll bevezetéssel és befejező imával. Minthogy a scriptor az első díszes oldalt valószínűleg később akarta elkészíteni, ezért üresen hagyta, így a bevezető csonka, de csak nagyon kevés hiányozhat a szövegből, mindössze annyi, ami egy körüldíszített lap közepén elfért volna. Kódexeink közül nyolcban találhatjuk meg Szent Brigitta imádságait. Ezek közül a Pozsonyi Kódexnek nincs bevezető imája, a Czech-kódexnek hiányzik az első levele, így itt nem tudhatjuk, mi állt az első ima előtt. A Winkler-kódex bevezető imája más tartalmú, mint kódexünké, és ugyancsak eltérő az a rövid fohász, amely a Gyöngyösi és Thewrewk-kódexben azonos. A Gömör-kódex bevezetője elmondja, hogyan nyilatkoztatja ki Jézus 5465 sebét Szent Brigittának. A Lázár-kódex még azt is kifejti, hogy aki egy évig minden nap elmondja a 15 imát, milyen kegyelemben részesül. A Kriza-kódexben szerepel Krisztus sebeinek száma is és az imák bűnbocsátó erejének felsorolása is. BÁRDOS GY. JÓZSEF „Szent Brigitta tizenöt imádsága codexeinkben” (Bp., 1903.) című könyvében idézi a Hortulus animae Nürnberg, 1519. évi kiadásából a Szent Brigitta imák bevezetőjének latin szövegét, ezzel

azonban csak a Lázár-kódex magyar szövege egyezik. A tizenöt imádság nyolc magyar kódexbeli változatát BÁRDOS három csoportba osztja. Az ismert latin szöveghez leginkább ragaszkodik a Winkler-kódex, melynek a Gömör-kódex hű másolata. Azonos fordításból másolhatták az imákat a Czech-, Pozsonyi, Gyöngyösi, Lázár- és Thewrewk-kódex írói. Egészen külön, harmadik csoportként tárgyalja a Kriza-kódexet, melyről az a véleménye, hogy vagy más latin szöveget használt a fordító, vagy egészen szabadon dolgozta át az eredetit. Kódexünk záró imádságot is tartalmaz, mely teljesen egyezik a Czech- és Gömör-kódex imájával. A Gömör-kódex ezenkívül még egy imát közöl. A Winkler-kódexben nincsen befejező ima, a Pozsonyi, Gyöngyösi, Lázár- és Thewrewk-kódex záró imája pedig egymáshoz hasonló, de a mienktől különböző.

Kódexünkben Szent Brigitta 15 imádsága után még két ima van. Az egyik Szent Bernardinuszé Jézusról, a másik Szűz Máriáról szól, melyet a kódex Szent Tamásnak tulajdonít.

4. A latin megfelelők.

Párhuzamos helyek a magyar kódexekben

A következő táblázat tartalmazza lapszám szerint a Kriza-kódex anyagát, latin forrásait és a magyar kódexekben levő párhuzamos helyeit, amennyire ezt az eddigi feltárások alapján össze lehetett állítani. Az adatokat a teljesség igénye nélkül, a további kutatómunka megkönnyítésére közöljük. Megjegyzéseinket szögletes zárójelbe tettük. A Hortulus animae (l. Irodalomjegyzék) megadott lapszáma TIMÁR KÁLMÁN adata, ezt az általa használt kiadás hozzáférhetetlensége miatt nem tudtuk ellenőrizni. Másodlagos forrásként megadtuk a szakirodalomból azokat a helyeket, ahol közölték a latin megfelelők szövegét.

Táblázatunkban a következő rövidítéseket használtuk:

BÁRDOS = BÁRDOS GY. JÓZSEF, Szent Brigitta tizenöt imádsága codexekben. Bp., 1903.

ItK. = Irodalomtörténeti Közlemények.

5. A kódex hangjelölése.

A kiadásban alkalmazott átírás

A Kriza-kódex helyesírása a kódexek hangjelölésének abba a típusába tartozik, amely a latinban hiányzó, a magyarban meglevő hangok jelölésére egyaránt alkalmaz mellékjeleket és betűkapcsolatokat, de egy-egy hang esetében meglehetősen következetesen.

A maitól eltérő jelöléseket a következő táblázat szemlélteti:

Magánhangzók		Mássalhangzók	
Betű:	Hang:	Betű:	Hang:
<i>a</i>	<i>a, á</i>	<i>cz</i>	<i>c</i>
<i>aa</i>	<i>á</i> (ritka)	<i>ch</i>	<i>cs</i>
<i>e</i>	<i>e, é</i>	<i>gy, gi, g'</i>	<i>gy</i>
<i>ee</i>	<i>é</i> (ritka)	<i>i, y</i>	<i>j</i>
<i>i, y</i>	<i>i, í</i>	<i>ly, li, l'</i>	<i>ly</i>
<i>o</i>	<i>ö, ő</i>	<i>ny, ni, n', n</i>	<i>ny</i>
<i>u, v, w</i>	<i>u, ú</i>	<i>s</i>	<i>s, zs</i>
<i>ew</i>	<i>ü</i> (egyetlen esetben)	<i>ty</i>	<i>ty</i>
		<i>u, v, w</i>	<i>v</i>
		<i>z</i>	<i>sz, z</i>

A magánhangzók hosszúságát nagyon ritkán és csak az *á, é* esetében jelzi, betűkettőzéssel: 13: *jmadsaag*, 25: *teegy* stb. A mássalhangzók hosszúságának jelölése ugyancsak betűkettőzéssel sokkal gyakoribb, még a kétjegyű betűk esetében is: 12: *aggjad*, 22: *tellyes*, 24: *merl-|nyorzagra*. – Az *ü* hang – *ew*-vel jelölve – egyetlenegyszer fordul elő a szövegben: 73: „*ews en belem zent zerelmet*”. Egyébként az *i~ü* szembenállás tekintetében erősen illabiális a kódex nyelve: 24: *týkqreben*, 26: *býnpknek*, 28: *kereztfan... fyggel* stb. Az *ő~ü* szembenállásban pedig *ő*-t találunk: 31: *gyqnpqsegnék*, 38: *keserqsegeyert*. – Az *u, ú* vagy *v* hangértékű betűk közül az 1–46. lapon szókezdő helyzetben mindig *v* van (17: *volnal*, *vg' hog'* stb.), a 47. laptól *w* is előfordul: 47: *wygasagok*, 69: *werqdert* stb. – A henye *h* használata egyáltalán nem jellemző a kódexre. Csupán két esetben

találkozunk vele: 66: *the* (kétszer) és a 69: *zerenth.* – A nagybetűk a Kriza-kódexben elég egyértelműen különböznek a kisbetűktől.

Kiadásunk *s* betűben egységesítette a kódex különböző *s* jeleit, *z*-nek írtuk át a *z* alakú *z*-ket. Nyomdatechnikai okokból hosszú ékezetek helyett pontokat tettünk az *y*-ra és az *i*-re. Nagy *I* és *ſ* között a scriptor nem tesz különbséget, azonos jellel írja őket, így mi is mindenütt nagy *I*-t írtunk. Problematikus volt az írásjelek közül a pont és a vessző megkülönböztetése, ezért ezeket egységesen pontnak írtuk át, utána mindig egy helyköz kihagyásával. A sorvégi elválasztást a scriptor két ferde párhuzamos vonással jelöli, melyet szinte mindig a következő sor elején is kitesz, ezt mi a ma használatos jellel jelöltük mindkét helyen. A központoszási kérdések vizsgálata csakis a hasonmás alapján végezhető. A magyar szöveg rövidítéseit nem oldottuk fel, így a gyakran előforduló görögös formából rövidített Jézus Krisztus eredeti alakjában áll: *ihs* vagy *Ihs* és *xps* vagy *xpus*. Ugyancsak eredeti, rövidített alakjában maradt a Mária, ha magyar szövegkörnyezetben áll: *m.* vagy *ma.* vagy *maa.* A latin rövidítések feloldását dőlt (kurzív) betűvel; a vörössel írt sorokat és a színezett betűket pedig vastagabb (fett) betűvel szedettük. A scriptor utólagos betoldásaira a lapalji jegyzet figyelmeztet.

Az átiratban a következő jeleket használtuk:

[...] : rongálódás miatt olvashatatlan betűk, szöveg-hiány.

<ab> : a scriptor áthúzással jelölt törlései.

A KrizaK. lapszáma:	A szövegrészek kezdő sorai:	A latin megfelelők kezdő sorai. A latin források lelőhelye:	Párhuzamos helyek a magyar kódexekben:
I. (1)	„Anno 1532 Pro bënë esse Praeambulum Nékem kedves olvaso barátom...” [Későbbi kéz írása az egész oldal.]		
II. (2–67)	Szent Brigitta tizenöt imádsága. [Hiányzik az első lap szövege.] „terdre eswen ahetatossagal meg mongya vala...” „O Vram Iesus cristus. erek edesseg...” [Hiányzik a 16. és 17. lap között egy levél, a Harmadik imádság eleje.]	O Jesu Christe, aeterna dulcedo... Hortulus animae. ItK. VI (1896.), 200–3 [Csak a 15 imádság latin szövege.] BÁRDOS 28–67 [A bevezető imádság latin szövege is.] [A befejező imádság latin szövegét egyik sem közli.]	WinklK. 244–60, CzechK. 1–42, GömK. 98–128, PozsK. 1–16, GyöngyK. 7–24, I.ázK. 149–88, ThewrK. 1–34
III. (68–74)	Szent Bernardinus imádsága. „Ez kőwetközendő ȳmatsagot... O ȳo Iesus. O kegyélmesseges iesus...”	O bone Jesu, o dulcis Jesu... Hortulus animae CLIXa. ItK. XVI (1906.), 346–7	PeerK. 199–205, GömK. 132–6
IV. (74–86)	„Ez kőwetközendő ȳmatsagot zent Tamas doktor zőrzőtte azzonȳonk mariarol: O Bodogsagos es edőssegős zȳz maria...”		
V. (86)	Kolofon: „Ezer ȳt zaaz harmȳncz kettőd eztendőben ez kőnwechket vegeztem zent priska napȳan frater pal Garaȳ predicator zőrzetbely”		

IRODALOMJEGYZÉK

Kiadás:

Nyelvemléktár. II.: Kriza codex. Kiadta VOLF GYÖRGY. Bp., 1874. 357–71.

Kézírásos másolat:

RING ADORJÁN másolata:

Kriza-Codex. Kézirat, 46 fólió. MTA Könyvtárának
Kézirattára Ms 901. Régi jelzete: Magy. Cod. kis 8-r. 2.

*

BÁRDOS GY. JÓZSEF, Szent Brigitta tizenöt imádsága codexeinkben.
Bp., 1903.

Codexeink forrásai: ItK. VI (1896.), 199–203.

CSAPODI CSABA, A „Magyar Codexek” elnevezésű gyűjtemény
(K 31–K 114). MTA Könyvtára Kézirattárának katalógusai 5.
Bp., 1973.

Hortulus animae. Nürnberg, 1520.

HORVÁTH CYRILL, Világiak régi magyar imádságos könyvei:
ItK. V (1895.), 257–81.

HORVÁTH JÁNOS, A magyar irodalmi műveltség kezdetei.
2. kiadás. Bp., 1944.

KATONA LAJOS, Újabb adalékok codexeink forrásaihoz:
ItK. XVI (1906.), 332–47.

KNIEZSA ISTVÁN, Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig.
Bp., 1952.

Magyar Akadémiai Értesítő. XIII. év. 1853. 53–4, XIV. év.
1854. 19.

A magyar irodalomtörténet bibliográfiája 1772-ig.

Összeállította STOLL BÉLA, VARGA IMRE, V. KOVÁCS SÁNDOR.
Bp., 1972.

SZABÓ DÉNES, A magyar nyelvemlékek. 2. kiadás. Bp., 1959.

TIMÁR KÁLMÁN, Domonkos-rendi magyar kódexek: ItK.
XL (1930.), 265–8.

TIMÁR KÁLMÁN, A Lázár kódex forrásai: ItK. XLII (1932.),
35.

TIMÁR KÁLMÁN, Magyar kódex-családok. (Második közlemény):
ItK. XXXVII (1927.), 217.

TIMÁR KÁLMÁN, A Simor- és a Kriza-kódex fölfedezése: MNy. XXXVIII, 307.

TOLDY FERENC, A magyar nemzeti irodalom története. I-II. Pest, 1851.

VARGHA DAMJÁN, A Szent Domonkos-rend és a magyar kódex-irodalom: A Szent Domonkos-rend múltjából és jelenéből.

Kiadta **HORVÁTH SÁNDOR**. Bp., 1916. 222-56.

VOLF GYÖRGY, Előszó: Nyelvemléktár II. Bp., 1874. XVII.

ZOLNAI GYULA, Nyelvemlékeink a könyvnyomtatás koráig. Bp., 1894.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

A KÓDEX BETŰHŰ ÁTIRATA

Anno Pro b^én^e esse¹ 1

1532² Praeambulum 1r

Nékem kedves olvaso

barátom kérlék hogy né

5 néhészte^d jól mégh vigiázni

minémű okok legiének

ebben az kis maradék

könyvéczké^b₃³ mégh Irván.

és azokat né is olvasd

10 negligiénter hanem piae.

Néis itild azokat fictio^k_k⁴

mért ha az sz. Irast jól mégh

olvasandod Tehát bő, ez

igenis bő s tél^e ézekkel

15 az okokkal és mégh czelek-

kedvén bizonyos légy rolla

hogy. mégh ném czalatkozol [...]

¹Az egész oldal későbbi, XVII. századi kézírás.

²Az Anno 1532 egy másik kéz írása fekete tintával, ugyanezzel toll nyomok a 2. sor alatt és után.

³A *b₃* a *ben* rövidítése.

⁴A *k̄* a *nak* rövidítése.

terdre eswen ahetatossagal meg 2

mongya vala. Es kewanya vala 1v

meg tudnya cristusnak soksagos

sebeynek zamat Es yme eg na-

5 -pon mykoron az fezoletnek kepe

elot ymadkoznek. halla isteni fe-

leletot. hog¹ ot ezer. neg zaaz es —

hatwan ot sebek voltanak volna

kiket my vronk iesus cristus em-

10 -berÿ nemzetsegert zenwedet Es

hog valaky ez tizen ot ymadsgo-

-kat tizen ot my atyankwal es

vgyan anny idwqzleg mariawal²

egyetemben. mynden nap eg egez

15 eztendeÿglen aÿetatossagal meg

mondana. ezen kepen az eztendõ

be telwen. Cristusnak myndenik

sebet kywalt kepen idwqzlen [...]

¹A 7. sorbeli *hog* szótól a 10. sorbeli *zenwedet* szóig fekete aláhúzás, illetve jelölés későbbi, valószínűleg ugyanazon kéztől való, aki a 74. lap aljára ennek a részletnek latin fordítását írta.

²A 13–17. sorok végén néhány betű kopás miatt nehezen olvasható.

tiztölne Ennek felette valaký ez 3
 ýmadsagokat eg eztendeýglen aýeta- 2r
 -tossaggal meg olwasangýa az q nem-
 -zetségeböl týzen qt lelkek purgatori-
 5 -ombol ký zabadolnak. es tizen qt
 býnesek az q nemzetsegyéböl meg
 fordulnak. es týzen qt igazak az q
 nemzetsegeböl ýo alapatban meg
 tqkellettetnek. Es q elqzqr en-
 10 -nek okaert nyeri tqkelletqssegnek
 zerýt. es vezý mynden býneýnek
 meg esmeretit es keserq tqredelme-¹
 -seget. es meltoltatom q neký ad-
 -nom az en zent testqmet týzen qtqd
 15 nappal halalanak elqtte. es az en
 gýezhetetlenseges zent kereztfam-
 -nak ýegýet helyheztetqm q elqtte
 mynden ellenseginek alnoksaganak
 ellene. valo segetsegre. Es megýek

¹ A 12-15. sorok végén későbbi fekete jelölés.

az en zerető anyámmal az ő lelke- 4
-nek elejben. es őtet kegyelmesen 2v
fogadom en hozzam. es vyzem
az őrók eremekre. Amen.

5 Ezen kepen kezgyed el.
Meltoltassal engőmet vram
iesus cristus dychernőm tegődet.
Engeğ ennekőm erőt az te. el-
-lensegydnek ellene.~

10 Kezdetnek ymaran az
zent ymadsagok.

Az első ymadsaagh:

Országos Széchényi Könyvtár

0

5

Vram Iesus

3r

cristus. erek ed-

-esseg teged zere-

5 -tőknek. minden

eremeket¹ es min-

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

¹A sor előtt látható írásjel feltehetően nem szándékos.

- den keuansagokat felöl mu- 6
-lo. ketsegeben essetteknek 3v
erős remenseg. nyomorul-
-taknak igaz ydwossege.
- 5 Mýnden penitencia tar-
-to býnosseknek kegýes es
ýrgalmassagos zeretýe.
ký te gyenerősegýdet val-
-lad lenni embereknek fiaý-
- 10 -wal. Emberert ýdő be tel-
-ven emberre löl. Emlekőz-
-zel kegýes Iesus mýnden
gondolatýdrol es belső zo-
-morusagidrol kýket te ző-

-letesqđnek elejťql fogwa em- 7

-beri termezetben es zjben 4h

jelqssql zenuedel es vallal az
te isteni elmedben. erektql

5 fogwa el vegeztetet es meg

zereztetet jđwqssegqs zenve-

-desidnek jdeje kqzel lewen

Emlekqzzel kegjes Iesus.

mjnden zomorusagidrol.

10 es keserqsegidrol kjket az

te lelkdben tenen magad

bizonsagot tewen vallad.

mjkoron mondad. zomoru

az en lelkqm mjnd halalig.

Es mikoron az vtolso va- 8

-charan az te tanetwanid- 4v

-nak az te bizon testodet es
verodet adad. es labokat

5 alazatossan meg mosad.

es edossen oket vigasztalad

es az te el kozelgeto keno-

-dat meg mondad. Emle-

-kozzel kegyes Iesus min-

10 -den rettenetossesegodrol.

zomorusagodrol es faydal-

-madrul kyket az te gyen-

-ge testodben az kerezt

fanak kennya elot en ertem 9

bynqsert zenvedel. mikoron 5k

az olivetomnak hegyen

harom ymadsagodnak v-

5 -tanna verqs vereyteket hvl-

-latal. es az te tvlaydon ta-

-netwanjodtul el arultatol

vala. az te valasztot nepejdtol

fogtatol vala. es az hamis

10 tanoktvl vadoltatol vala.

az harom byroktvl hamys-

-san iteltetol vala. az valaz-

-tot varasban yervsalemben

- hvs wetnek ýdeýeben. az te 10
testõdnek viragzo ýfývsa- 5v
-gaban artatlan karhoz-
-tatol vala. arvltatol vala.
5 fogtatol vala. vonattatol va-
-la. tazýtatol vala. hagittatol
vala. tulaýdon rvhaýdtvl
meg foztatol vala. es ýdegen
rvhakkal õltõztetõl vala.
10 zõmeýd es orczad zerent be
fõdõztetõl vala. nõyakon ve-
-rettetõl vala. arczvl chapta-
-tol vala. es mezeýtelen az kõ

laab hoz kötöztetöl vala. 11

kemensegössen ostoroztatol 6r

vala. tőwiskekkel koronaz-

-tatol vala. nadwal feýed ze-

5 -rent verettetöl vala es gýe-

-trettetöl vala. Egýeb zam-

-lalhatatlan bozzvsagokwal

zagattatol vala. es farazta-

-tol vala. O edősseges vram

10 Iesus cristus kerlek ken-

-nyäýdnak emleközetýert

es nyomorvsagidnak ky-

-ket az te kerezt fadnak

kennya elot zenvedel. az en 12
halalomnak elotte aggyad 6v

ennekm zywnek igaz to-
-redelmesseget. km hvllata-

- 5 -soknak kvf fejert. zanak
tyzta gyonasat. melto kep-
-pen valo eleg tetelt. es myn-
-den bynmnek tellyes meg
bochanatyat. Amen.

- 10 Idwzleg kegelmesegs. v-
-ram Iesus cristus yrgal-
-maz ennekem bynsnek.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Mi atÿank. 13

Aue maria. 7r

Masodik

ÿmadsaag

5 O

Vram ihs x̄ps

Angÿaloknak

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

igaz zabadsaga es gyönörö- 14
segőknek paradichoma. 7v

- Emlekőzzel kegýős Iesus
rettenetőssegidről kýket
- 5 zenwecz vala. mikoron mind
az te ellensegid mýkepen ke-
-mensegős es erős orozlańok
az ő rettenetős es haragos
zomeýkel meg kørnýeközte-
- 10 -nek vala. es haýaidnak zag-
-gatasival. nýakadnak vere-
-siwel. arczvl ýtesőkkel. tazý-
-tasokkal. es egýeb kemeńse-

-gős. kegýetlensegős. es halha- 15

-atlan kenokkal es rettene- 8r

-tős veresegőkkel tegődet zo-

-morgatanak Ah edőssegős

5 vram Iesus cristus mýnemő

es melyő naő bozvsagokkal.

hatalmassagokkal karom-

-lasokkal es győtrelmekkel

teged illetenek. es minden

10 bozvsagos bezedőkert. ke-

meő veresegőkert es kemeő-

-seges győtrelmekert. kýkkel

mýnd az te ellensegid tegőd

gÿŕtrenek. <keg>¹ kerlek te-
-gŕd kegÿŕs Iesus. hog zaba-
-deÿch meg engŕmet minden
lathatando es lathatatlan

16.

8v

5 ellensegÿmtŕl es agÿad en-
-nekŕm az te zarnÿaÿdnak
arnÿeka alat ŕŕŕk ÿdwŕs-
-segnek oltalmat lelhetnŕm.

Amen. Idwŕzleg dragalatos

10 vram Iesus cristus ÿrgal-
-maz ennekŕm bÿnŕsnek
Mi atÿank. Idwŕzleg. m.

¹A *keg* után egy betű kezdete látszik.

- mýkoron az te testödnek 17
hozzvsagaban es zelösege- 9r
-ben. az ö akaratýok zerent
az kereztfan ö mýattok töt
5 fvrasokra eleg nem volnal.
Serelmet. serelm höz az te
zentsegös sebeýdhez adanak
es ezön kepen kegýetlenöl
kötelekkel tegöd meg voña-
10 -nak. es meg nyöýtanak az
te kereztfadnak hozzasaga-
-ra es zelössegere. Vg hog az

te tagajdnak minden zör- 18
-közeti meg zakadozanak. 9v

Kerlek tegöd edőssegős vram
Iesus cristus ez te zentsegős

- 5 es keserőségős kereztfan valo
kenodnak emleközetyert hog
ag enneköm az te zent felel-
-medet es zerelmedet es bara-
-tymnak zerelmet Amen.

- 10 Idwözleg kegessegős vram ihs
xp̄us ȳrgalmaz enneköm
bȳnősnek. Mi atyánk. Ave.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

N<ŷ>egŷedyk 19

ŷmadsaag: — 10r

O

Vram ihs xps̄.

5 orŷkke valo kŷ-

-ral' embŷri nem-

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

- zetnek mennyei orvos. 20
- Emlekőzzel gyötrelmedről. 10v
- felelmedről. te rejad valo
- ýregsegről. es te fájdalmid-
- 5 -rol kýket az magas kerez-
- fan fel emeltetven. mýndõn
- sebes tagaidban zenvedel.
- kýknek eggik sem mara-
- dot vala eep alapatyában
- 10 Annera hog semýnemõ
- fájdalom az te fájdalma-
- hoz hasomlatos nem lelet-
- tetnek. mert labaýdnak

talpatul fogwa. az te feýed- 21

-nek teteýglen nem volt te 11k

benned egesség. sem az te

testõdnek vala mely reze

5 seretlen. Es akoron mýn-

-den fajdalmidrol el felet-

-közwen atýadat te ellense-

-gidert kegýossen ýmadad

mondwan. Atýam bochas-

10 -meg ezõknek mert nem

tuggýak mýt mýwelnek.

Ez te chvdalatos kegýosse-

-gõdert. zerelmedert. es ýr-

-galmassagodert. es az te ke- 22

-nodnak emlekqzetjert. en- 11v

-gegjed ennekqm engedelmes

vram Iesus cristus hog ez te

5 keserqsegqs kenodnak emle-

-kqzeti legyen mynden en

býneýmnek tellyes bochana-

-tya. es minden gonozoknak

el tawozatyá. legyen erdegý

10 haborgatasoknak es keserte-

-tqknek ellene az en testqm-

nek es lelqmnek erqsegqs

qrizet es oltalom. Amen.

Idwqzleg ýrgalmasagos 23

vram. etc. Pater noster. Ave. maria. 12r

qtqdyk zent

ymadsaag: —

5 O

Vram ihs xp̄s.

qrqk fenqssegnek

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

tőkőre. felsegős atya isten-
-nek bölchesege. Emléköz-
-zel az te zomorvsagodrol.
kýt az te zýwedben akoron

24

12v

5 vallal mikoron az te isteni
fenőssegős felsegdnek¹ tőkő-
-reben meg latad az valasztot-
-taknak az te keserőssegős.
kenodnak erdőmeből meh-

10 -nyorzagra valasztasokat.
meg latad es az gonozoknak
halalatlansagok myat meg
vetesőket. es az te ýrgalmas-

¹A *felsegdnek* téves írás a *felsegednek* helyett.

-sagodnak melysegenek al- 25

-tala. kÿwel mÿ nekönk el 13r

vezöt es ketsegeben esöt bÿ-

-nemeknek banatot ÿelöntel.

5 es ÿelösqöl az ÿrgalmassag-

-ert kÿt az tolwaÿnak az

kereztfan ÿelöntel mond-

-wan. Ma velem lez pa-

-radichomban. Kerlek teged

10 kegÿes vram Iesus cristus.

en istenörm. en teremtem

es meg valtóm hoğ teegÿ

ÿrgalmassagot en velem. es

25 agjad en nekõm zýwnek 26

13v týtta tõredelmesseget. zanak

igaz gýonasat. es býnõknek

melto penitenciajät es eleg

5 tetelt. es mvtassad ennekõm

ma es halalomnak oraja

idejen kegýelmessegõdet es

ýrgalmassagodat. Amen.

Idwõzleg edõssegõs

10 vram Iesus cristus ir-

-galmaz ennekõm býnõs-

-nek. Mi atjank. Ave maria.

Hatodyk ýmadsaag: ~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

O

27

Vram ihs xps

14r

zerelmetqs kiral'

es myndonqstql

5 fogwa kevanatos

es gyonqorqsegqs

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

barat. Emlekőzzel az te ke-

28

-nodrol. kýt vállal mikoron

14v

minden te baratidtv! es es-

-merőydtől el hagyattatvan

5 az magas kereztfan mezej-

-telen es nyomorvltan fyg-

-gel. es az te baratyd te elle-

-ned allanak. es egy vigaz-

10 -talot sem lelhecz vala hanem

10 chak az te eggyetlen zerel-

-metős anyadat zyz mariat

az te halalodnak ydeyen te

elöttes q lelkenek keserőse-

-geben hÿwsegossen allot. 29

kÿt az te taneÿtvaniodnak 15r

Ianvsnak aÿanlad. es adad

nekÿ az te taneÿtwanÿodat

5 te helyödben fÿvl mondvan.

Azzonÿalat. ÿme az te fiad.

es az taneÿtwannak vizont

ÿme ate anÿad. Kerlek te-

-göd kegÿössegös vram les-

10 -us cristus. az tÿrnek faÿ-

-dalmaert. kÿ akoron az q

ziwet altal folÿa. segödel-

-met teeg enneköm minden

njomorvsagimban. ellen- 30
-segos dolgaymban. beteg- 15v

-segimben. zoksegimben
zorgalmatossagimban:

- 5 banatimban. es en testi
es lelkÿ sanÿarvsagim-
-ban. es agÿ ennekÿm vi-
-damsagot¹ mÿnden nemÿ
haborvsagimnak ideien. Amē.

- 10 Idwÿzleg kewanatossa-
-gos vram Íhs xp̄s ir-
-galmaz ennekÿm bÿnes-²
Mi atÿank. Idwÿzleg. ma.

¹A *vidamsagot m*-je fölött áthúzásos javítás.

²A scriptor elválaszt, majd nyilván helyhiány miatt nem fejezi be a szót.

Hetedyk 31

ymadsaag: — 16r

O

Vram Ihs xp̄s

5 gyönörösegnek

koronaȳa. bo-

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

- dogsagnak kenche. vigaz- 32
-talasnak kv̄t fēye es el fog- 16v
-hatatlan keḡȳssegnek
eredet̄ȳ k̄y az te bels̄y zerel-
5 -mednek k̄ywanatossagabol.
az kereztfan f̄ygwen mon-
-dad. Zomehozom emberi
nemzetnek idw̄sseget. ger-
-ȳezzed ker̄onk az m̄y k̄ywa-
10 -natossaḡynkat m̄ynden.
t̄okellet̄s dologra. es az tes-
-ti k̄ywanatossagnak zom-
-ȳvsagat. es emberi. es ez

velagi zerelmeknek ele- 33

-delit es bvzgosagat mÿ 17h

bennönk mÿndönstöl

fogwa meg hÿdegeÿched

5 es olchad. Amen.

Idwözleg gyönörösegös

vram iesus cristus ir-

-galmaz enneköm

bÿnösnek: ~

10 Mÿ atÿank kÿ wagÿ.

Idwözleg Maria malazt.¹

Nÿolczadik imadsag.

¹A malazt t-je után még egy jel látszik.

O 34

Vram ihs xps 17v

te benned hÿ-

-wøknek ÿgaz

5 vilagosaga zÿ-

-weknek qrok

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

edőssege es vigasztalasa. es 35

elmeknek nağ gönörösege. 184

az eczetnek es meregnek

keserösegejert kýt mý eröt-

5 -tönk zenvedel. es az kerez

fan halalodnak ýdeien kos-

-tolad. Engeggýed mýnekönk

nýomorvlt býnösöknek az

te zent testödet es verödet

10 mýndön ýdöben es ýelösl

halalonknak ideýen testönk-

-nek es mý lelönknek. or-

-vossagara. vigasztalasara es

idwössegere meltan vehetönk.

es eneggied mÿ nekõnk 36

hoğ azoknak. es egieb te 18v

idwõssegõs zentsegidnek

melto vetelmenÿeben vgÿ

5 prÿztessõnk es oltalmaz-

-tassõnk hogÿ legÿenek

mÿnekõnk az te felsegõd

elõt valo edessegõs ÿelõnes-

-ben. tõkelletõs batorsagra. amē.

10 Idwõzleg engedelmessegõs

vram ihs xp̄s ÿrgalmaz

ennekõm bÿnõsnek: ~

Mi atÿank. Idwõzleg maa.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

kylenczedyk

37

ymadsaag.

19r

O

Vram ihs xps

5 hatalmas¹ yozag

es elmeÿ vigasag

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

¹A sor előtt látható írásjel feltehetően nem szándékos.

Emlekpözzel zomorvsagod-

38

-rol es kenodrol köt zenve-

19v

-del az kereztfan mý ertönk

mýkoron az te halalodnak

5 keserösegeýert es sidoknak

nağ mevetesökert. karom-

-lasokert. es bozzv tetemený-

-ekert. nağ fel zowal es kený-

-wes zömökkel tegödet vğ

10 mýnt az te isteni atýadtv

el hagyattattat kaýaltal

mondwan. En istenöm.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

En istenqm de mjert ha-

39

-gjal el engomet. ez zomo-

20r

-rvsagodert alazatoson kerlek

kegyqs Iesus mastan es en

5 halalomnak mjnden zo-

-morvsagaban ne hagj el

engomet en vram istenqm

Amen.

Idwqzleg kegyesseqs

10 vram iesus xps yrgalmaz

enneqom bynosnek: ~

Mi atjank. Idwqzleg maria.

Tyzedyk ymadaag: ~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Vram Iesus Cristus 41

kezdet es vegezet. eggyesseg. 21r

es yozag mynden kopezben

kezdet es veg. Emlekozzel

5 hog az te fejednek teteyetol

fogwa. mynd az te labaïd-

-nak talpaïgla te magadat

my ertok az kennak vize-

-ben el mereïted. az te sebeïd-

10 -nek zelosegeïert. hozzsaga-

-ert. nagysagaert es sokasa-

-gaert. taneïch meg engom

kegyos Iesus igaz zeretet

altal őrjznqm az te nagy 42
parancholatidat. es veegy ky 21v

engqmet az te zerelmedben

Amen. Idwqzleg bqlchese-

5 -gqs vram ihs xp̄s etc.

Mi atyank. Idwqzleg maria.

Tyzeneggjedyk¹ ymadsaag.

O Vram ihs

cristus fel-

10 segqs yozag.

az te zentid-

-nek qrok bodogsag. veghete-

-tlen yrgalmassagnak mely-

¹A Tjzeneggjedyk z-je utolagos betoldas.

-seege. kerlek tegod az te sebe- 43

-ydney melysegeert kyyk az 22r

te testodet. es belso tetemej-

-<dēk> dnek velejet altal iarak

5 hog engom nyomorvlt by-

-nost sok fele bynokben el

bvrvltat reych el az te sebe-

-idnek melysegiben. az te

haragodnak elotte. miglen

10 el mvljk vram iesvs az te

haragod. es adassek enne-

-kom az te irgalmassagod

Amen. Idwzleg hatal-

-massagos vram iesus. etc.

15 Mi atyank. Idwzleg maa. Könyvtár

Tyzenkettődik 44

ymadsaag: ~ 22v

O

Vram ihs xp̄us

5 egýessegnek iegýe¹

zerelemnek erős-

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

¹A 4. és 5. sor között, elől látható írásjel feltehetően nem szándékos.

-sege. es őrökke valo igas- 45

-sagnak tüköre. Emleköz- 234

-zel zamlalhatatlan sebe-

-ydnék sokasagarol kyykel

5 tetedtől fogwa mynd tal-

-padyg meg sebesltel vala.

Es az kegyetlen es az al-

-nok sydoktvl meg zaggat-

-tatot. es zentseges veroddal

10 meg veroseytetot valal. mel'

kenaydnak nagy voltat.

az te igaz zerelmedbol.

zyzesegos testodben my

ertonk zenvedel. O kegyes

Országos Széchényi Könyvtár

Iesus cristus. mýt akartal 46

volna egýebet tenný awağ 23v

mýt tehettel volna kýt nem
tettel. kerlek kegýes iesus

5 ýrd meg az te dragalatos

vereddel az en zýwemben

mýnden sebeýdet. hoğ azok-

-ban olwassam es ýntessem

emlekqzni az te kenodrol.

10 es zerelmedrql. hoğ az q

emlekqzetqk mýndenkoron

legýenek az en zýwemnek

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

reÿtek helyeben. es hog 47

az te kenodnak bana- 24r

-tÿa naponkent en ben-

-nem vÿetassek es zerel-

5 -med Ƹregbøltessek. hog

hala adasban es dÿche-

-retben mÿnd életmnek

vegeÿg zƸnetlen meg

maradhassak mÿg nem

10 ÿvtok te hozzað mÿnden

ÿoknak es wÿgasagok-

-nak tellÿes es kewanatos

kenchehez. kýt ennekqm 48

meltoltassal engednÿ 24v

edősseges Iesus cristus en
eletemben. Amen.

5 Idwezleg fenesseges

vram Iesus xp̄us. etc.

ÿrgalmaz ennekqm

bÿnesnek. Amen.

• Mÿ atÿank kÿ wag

10 Idwezleg maria. etc.

• Tÿzenharmadyk

ÿmadsaagh ~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

O 49

Vram Iesus 25k

xpus. erössegös

orozlan. halha-

5 tatlan es gyöz-

-hetetlen kyal'

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Emlekőzzel te faýdal-

50

-madrol es kenodrol. kýt

25v

zenvedel mykron zywed-

-nek. es testődnek ereýe.

5 myndenestel fogwa el

fogýatkozanak. es le haý-

-tot fewel halalnak nağ

kennýawal mondad. meg

tőkellettetőt. Ez te faý-

10 -dalmadert es kenodert.

alazatoson kerlek enge-

-delmesseges vram Iesus

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

cristvs ýrgalmaz enne-

51

-kem. es teegý segedelm-

26r

-et mostan es en eletm-

-nek vtolso el vegezetinek

5 ideýen. mýkoron az en

lelkem meg zomorvlt

lezen. es meg haborvlt-

-týk. Amen.

Idwezleg nemesseges

10 vram Iesus xp̄us. etc.

Mý atýank ký wag.

Idwõzleeg Maria.

Týzen negýedýk.

Vram Iesus x̄ps

26v

felsegős at̄ya ist-

-ennek egḡyetlen

5 eḡy f̄ya d̄ych̄seg-

-nek fen̄s̄sege. es

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

atya istennek allatya- 53

-nak abrazatya. Emle- 27x

-kózzel az te buzgosagos

ayanlasodrol kysel zent

5 atyadnak az te lelket

nagy fel zowal ayanlad

mondwan. En zent a-

-tyam te kezeden ayan-

-lom az en lelket. es le

10 hajtót fewel meghalaal

es az kereztfan vas zegek

kózzot fyggel meg zagga-

-tatot. meg tórettetot. es

- meg holt testöddel. verrel 54
folyo sebeyddel. herwadot 27v
orczawal. holt zýnnel.
töwýskekkel által veretet
5 fewel. ký nyöytot kezek-
-kel. ký terýeztet karok-
-kal. ký terýeztet es meg
zakadot erekkel. te ýrgal-
massagodnak ký nylatko-
10 -zot tagaýwal. kenýwes es
homalyos zemekkel. meg
nylt zaýwal. által oklel-
-tetöt oldallal. meg rontot

es meg sebhertet zýwel. 55

kýbql mýnekqnk tama- 28r

-da qrqkke valo bodogsag-

-nak kvtfeye. mely kvf

5 febql kereztyen egyház-

-nak heet zentsegý mý-

-nekenk zarmaznak.

O kegýelmesseges

vram Iesus cristus ký

10 ellýen nagý kenokban

az te zentseges es arta-

-tlansagos testqdet mý

ertqnk býnsekert. kese-

- rőseges halakra adad. 56
es az te zent lelkdet. 28v
mýnekqnk nýomorvlt
býnereknek meg valta-
5 -sonkra[`] az kereztfan fýg-
-wen keserősegesen ký
erezted. Ez te dragalatos
es artatlan halalodert.
es az te zent kereztfad-
10 -nak hatalmaert. kerlek
teged vram Iesus xpūs.
ýrgalmassagoknak atýa

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

es zentőknek hatalmas- 57

-sagos kÿralÿa. batoreÿch 29x

engömet pokolbelÿ erdeg-

-nek. ez vÿlagnak. es tes-

5 -tömnek ellene allanom

hoğ ez vÿlagnak meg

halwan te neköd ellÿek.

es halalomnak vtolso ora-

-ÿan fogagÿad az en te hoz-

10 -zad menö es fordvlt zam

kÿ vettetöt es zarandok

lelkömet. Amen.

Idwezlegy ýozagos 58

vram Iesus cristus 29v

ýrgalmaz ennekqm

býnesnek. Amen.

5 Mý atýank ký wag.

Idwqzlegy Maria.

Týzen qtdyk

ýmadsaagh: ~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

O

59

Vram Iesus

30h

xpūs. bȳzoŋ es

termo zqlq ve-

5 zzq. Emlekqz-

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

-zel te bewsegqs es kÿ folÿo

60

zent verødnek hvllasarol

30v

kÿt te az te testedböl mÿ-

-kent az meg nÿomot zqlø

5 febøl olÿ bewøn kÿ ontal

mÿkoron kereztfan az

satot tenen magad nÿo-

-mad. es az vÿtezÿ czvcza-

-wal te oldaladat meg

10 øklelwen mÿnekønkv veert.

es vÿzet adal. vgÿ hogÿ

chak egÿ chøppenet veer

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

te benned sem marada. 61

tahat az vtan meg azal 31r

mÿkent mÿrranak azzv

ql aga magassagban fel

5 fÿggeztetwen. es az te gÿq-

-nrq testqd meg herwada.

es te belÿdnek nedwessege

meg zarada es te tetemÿd-

-nek veleÿe meg fonÿada.

10 ez te dragalatos zent ve-

-rpdnek kÿ ontasaert. es

te keserqsegqs kenodert.

es halalodert. es mynden 62
te zentsegos sebejdert. ker- 31v
-lek tegodet edossegos vram
Iesus cristus sebhessed meg
5 edossen az en zywemet az
te zentsegos sebejdwel. es
geryez meg engomet az
te zerelmedben. hog pe-
-nytencianak es zeretet-
10 -nek kony hvllatasj le-
-gyenek ennekqm kenye
-reym ejel es nappal. es

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

fordehad engömet te hoz-

63

-zad myndönqstöl fogwa

32r

hoğ az en zýwem legýen

teneked qrøk lakodalom

5 es kedwes. Es az en nýa-

-ýasagom ez sýralmnak

wölgýeben legýen neked

kellemetqs. es az en ele-

-tqmnek vegezety oly dý-

10 -cheretqs hoğ ez életnek

vtanna en vram Iesus

cristus zeretq vram. en-

-gedelmes vram Irgalmas 64

vram. zeep vram iesus 32v

cristus. elq istennek zent

fya. myndenhato atyanak

5 zent fya. es zeplotelen zyz

Marianak fya erdom-

-lyelek tegodet latny. es

dycherny. mynd az te zen-

-tyddel egyetomben orok-

10 -kyl orokke. Amen.

Engegyed lenni en

vram iesus cristus

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Idwəzlegy meltosagos 65

vram ieszus cristus yr- 33r

-galmaz ennekem bynes-
-nek. Amen.

5 My atyank ky wag.

Idwezlegy maria:~

Ez zent ymadsagoknak

ayetatossaggal valo el

10 ayanlasi ~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Ez aȳanla-

66

-sokat. es ez

33v

ȳmadsago-

-kat aȳanlom

5 teneked zerelmes vram

Iesus cristus. es adok te-

-neked mertekletlen. es

veghetetlen valo nagȳ

hala adasokat te zentse-

10 -ges sebeȳdert. es az the

dragalatos zent verȳd-

-nek hullasaert. es the

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

dychsegs es kegyelmes 67

kynodert. es kesersegs 34r

zent halalodert es mynd

te zamlalhatatlan es

5 veghetetlen nagy sok jo

ayandokydert kyket

nekqm attal te aldot zent-

-segs es edossegs newed-

-nek dycheretyre. dycho-

10 -segere mynd orokkql

orokke. Amen.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

igazságtudományi és jogtudományi

Ez kőwetközendő 68

ymatsagot valaký meg 34v

mongýa mynden napon

soha el nem karhozýk.

5 es ha karhozatra valo

leend purgatoriomra

valtozýk a ken. ha ke-

-deglen purgatoriomra

valo tahat mynden ken-

10 -tol meg zabadultatýk.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Ez az ymadsagh.

O jö Iesus. O 69

kegyelmesse- 35r

ges iesus. O

zjz marianak

5 zent fja iesus telljes jrgal-

-massaggal es kegyelmesseg-

-gel. O edes iesus az te nag

jrgalmassagod zerenh.

jrgalmaz ennekqm. O

10 kegyelmesseges iesus ker-

-lek tegodet az te dragala-

-tos zent werodert kjt mj

erettönk býnesqkert az 70
magas kereztfanak ol- 35v

-taran ký ontal hogý
mossad el mynden en

5 alnoksagýmat. es neezý¹

en reýam teged alazato-
-son onzolora. es ez ieszus

newet kaýaltora O

ýo ieszus. O edqsseges

10 ieszus. O. meg batoreý-

-to new ieszus. Mýcho-

-da az ieszus. hanem chak

¹A neezý ý-je talán utólagos betoldás.

ödwozeýtq. O ýo ihs 71

az te zent newedert ýd- 36x

wözeých engömet hogý
el ne vezzek kýt te sem-

5 -mýbql teremtötel. O
ýo ieszus ne wezessqn en-
-gömet az en alnoksagom.
kýt teremte te ýowoltod
O edes ieszus esmerýed-

10 -meg a mý týed es el mos-
-sad azt a mý idegen. O
kegyelmes ieszus ýrgal-

-maz ennekem mÿg va-

72

-gÿon irgalmassagodnak

36v

ÿdeÿe. es ne karhoztas el

engem rettenetes ÿtele-

5 -tÿdnek napÿan. mÿ ha-

-zon lezen en bennem ha

en le zallok az ÿrÿk halal-

-ra. Az holtak tegedet

nem dÿchernek sem mÿ-

10 -nd azok kÿk pokolra

zalnak. O zerelmes ie-

-sus. O edÿs ieszus. O. ke-

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

-gÿes ieszus. O ieszus engeğ
engemet az te valasztottaÿd

73

37h

közÿben mennem. O ÿo
ieszus ÿdwosseg te benned

- 5 remenködöknek. O ÿo ihs
idwosseg te benned hÿwøk-
-nek. O ÿo ieszus vÿgassag
te benned bÿzoknak. O ÿo
ieszus mÿnden bÿnøknek

- 10 kegÿes meg bochatoÿa. O
ÿo ieszus zÿz marianak
zent fÿa ews en belem

zent zerelmet. tÿztassa- 74

-got. alazatoságot. hogÿ 37v

en teged tellÿességgel

zerethesselek es te benned

5 dÿchekÿdhessem mÿnd

ÿrÿkkÿl ÿrÿkke. Amen.

Ez kÿwetkÿzendÿ

ÿmatságot zent Tamas

10 doktor zÿrzÿtte azzo-

-nÿonk mariarol: ~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A lap alján idegen kéz írásával:

LX. et duo CC Super addita millia- -quinque:¹

Tot fertur Christus pro nabis² Vul-
-nera passus.³

¹A *quinque*: utólagos betoldás.

²A *nabis* téves írás *nobis* helyett.

³A 2. lapon feketével megjelölt magyar sorok latin
megfelelője. (1. Bev.)

Bodogsagos es edqs-

38r

-segqs zÿz maria isten-

-nek zent annÿa kegel-

5 -messegei tellÿes felse-

-gqs kÿralnak leanyÿa

angÿaloknak azzonÿa.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

mýnden hýw kórçztýe-

76

-nøknek annýa. te kegyel-

38v

-messegødnek kebeleben

aýanlom ma es en eletøm-

5 -nek mýnden napýaban

en lelçmet es testçmet

mýnden mýwelççdeti-

-met. gondolatýmat. ký-

-wansagýmat. akaratý-

10 -mat. bezedýmet. es mýn-

-den eletçmet. es az en

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

életömnek veget. hogý 17

az te erdõmõdnek mýatta 39x

zereztesse nek ýo vegre. az

te zent fýadnak akaratyá

5 zerent. leegý ennekõm

Oh azzonýom segõdelmem.

es vÿgaztalom az ag

ellensegnek es mýnden

en ellensegýmnek haloý

10 es lesekõdesi ellen. es

kerlek hogý ennekõm

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

te meltatlan zolgalo le-

78

-anödnek herjed mýn-

39v

-den býnemnek bocha-

-natýat. es meltoltassal

5 nýerný ennekõm ma-

-l aztot hogý kýwel erõs-

-sen en ellene alhassak.

ez vilagnak. testõmnek.

es õrdõgnek kesertetinek.

10 Es hogý erõssen valo

zandekom legýen to-

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

-wabba nem vetköznye 79

es az te zolgalatodban. 40r

es az te edős fyadeban

vegig meg maradhat-

5 -nom. kerlek teged es-

-meg oh en azzonyom.

hogy nyery ennekom

býzoný engedelmesseget.

es zýwemnek alazatos-

10 -sagat. hogy býzonsag-

-gal meg esmerýem ma-

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

-gamat nyawol'asnak. es 80
gyarlo bynosnek nem chak 40v

valamý jo mywelkødetø-
-ket tennye. de meg az zø-

5 -netlen valo kesalkodasok-

-nak es ellene allany. az

en terømtemnek malaz-

týawal es segødelmewel

es az te segødelmeddel.

10 Nyerýed towabba en ne-

køm Oh edø azzonýom

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

testnek es en elmemnek 81

örök tisztassagat. hogý 41r

tizta zýwel. es týztasa-

-gos testel tarthassam¹

5 meg az te zeretq zent

fiadnak akaratýat. Nyerý

ennekqm annak vtanna

Oh en edqs azzonýom. zent

zeretetqt. hogý az te zere-

10 -tq edqs fiadat mý vronk

iesus cristust tellýes

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

¹A sor végén talán elválasztójel látszik.

zÿwemmel zeressem. 82

es en baratomat az vr 41v

istenert. vgÿ hogÿ az

q ÿawokon qrlÿek.

5 es gonozokon banko-

-gÿam. senkinek q mÿ-

-vultat meg ne vtalÿam

es senkit meg ne vtal-

-lÿak. awagÿ vakme-

10 -rÿseggel ne itelÿek sen-

-kit en zÿwemben. lelÿÿ

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

jözagomal es erdömem¹ 83

-vel magamat fel ne ma- 42r

-gazzassam. es kerlek

teged Oh irgalmassag-

5 -nak kiral'ne azzonja.

hog az te zeretö fiadnak

felelmet es zerelmet

mýndenkoron en zývem-

-ben tarthassam. es an-

10 -ne sok aýandokodrol.

nem en erdömqmert. de

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

¹A sor végén valószínűleg elválasztójel van.

az օ յօ voltabol adattak- 84
-rul mյնdenkoron halat 42v

aggյak. es az en bյne-
-յմրօլ tizta gյonast. es

5 igaz penitencziat. hog
nyerhessem az օ յրgal-
-massagat es malaztyat.

kerlek hog az en eletօմ-
-nek vegen. te eggյetlen

10 egy anyam. menյorzag-
-nak kapuյa. es bյnesek-
-nek zozoloյa engօmet

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

az te meltatlan zolgalo 85

leanyodat az kőpőztýen 43x

hýttól el ne hagý tawoz-

-nom. de az te nagý kegýes-

5 -segedból ennekőm leegý

-segődelmem az en halalom-

-nak ő ýdeýen. es az po-

-kolbeli zelletőktől oltal-

-maz meg engőmet. es hog

10 az te zent fiadnak kýn-

-nyabol. es az te esedőze-

sődből ýo remensegőt

vewen: az 9 zeretetiben 86

es tyledben mvljam ky 43v

ez wylagbul. es engomet

az 9r9k ydw9ssegnek vtan

5 ygazgas. Amen.

Ezer 9t zaaz harmyncz

kett9d eztend9ben ez

k9nwechket vegeztem

10 zent priska napyan

frater pal Gara9

predicator 99rzetbel9

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

293

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

360,- Ft

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár